

ЛІТЕРАТУРА

(українська та зарубіжна)

8 клас

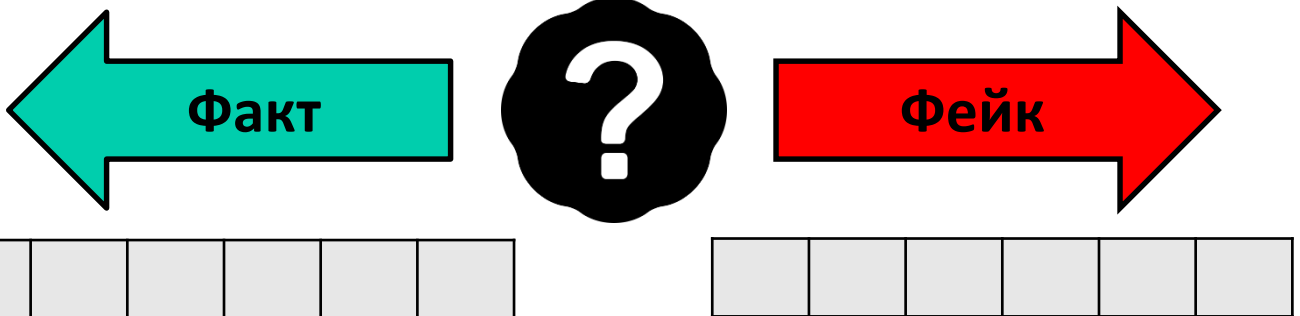
Завдання
для перевірки результатів навчання
учнів/учениць за темою
«Українські народні історичні пісні.
“Зажурилась Україна...”»
за підручником авторського колективу
Ольги Ніколенко
(К.: ВЦ «Академія», 2024)

Авторка – вчителька Олена Гвоздікова

«Факт чи фейк?»

Встановіть, чи відповідають дійсності дані твердження.

1. Історичні пісні - це народні ліро-епічні твори про важливі історичні події та реальних історичних осіб.
2. Історичні пісні поділяються на строфи, частіше із чотирьох, рідше - із двох рядків, а кожен рядок має однакову кількість складів.
3. Історичні пісні виникли в XVI -XVII століттях.
4. Історична пісня поєднує в собі ознаки лірики й драми.
5. Термін «історична пісня» в науковий обіг увів Іван Франко.
6. Основний зміст історичних пісень - розповіді про конкретні або типові історичні події.
7. Головна тема - боротьба українців за волю.
8. Героями історичних пісень виступають вигадані особи.
9. Специфіка історичних пісень полягає в тому, що в них відсутні міфологічні образи, надприродні сили.
10. Творці пісень наділяли улюблених героїв гіперболізованими рисами.
11. Пісні «За Сибіром сонце сходить», «Пісня про Байду», «Ой Морозе, Морозенку» є історичними.
12. В історичних піснях переважають мотиви ностальгії, меланхолійний настрій.

Поєднайте пари

Визначте засоби художньої виразності.

«Оце ж тобі,
вражий
турчин, з
душею
розлука!»

маленькі
діти;
шабля
гостра,
довга

Персоні-
фікація

«Ой ти
станеш...»

«Зажури-
лась
Україна»

Риторичний
оклик

шабелька

Риторичне
звертання

Метафора

«Витоптала
орда
кіньми,
Маленькі
діти»

Епітети

«годі тобі,
пане-брат,
ґринджоли
малювати...»

Пестливі
слова

Рефрен
(повтор)

ґринджоли
малювати,
з душею
розлука

Фразеоло-
гізми

Вікторина

Перевірте, чи добре ви зрозуміли
твір «Зажурилась Україна».

1. Ліро-епічний твір про конкретні чи типові історичні події або про реальних історичних осіб та безіменних героїв, полководців і месників - це

- А) дума;
- Б) історична пісня;
- В) балада;
- Г) романс.

2. До якого літературного роду належить твір «Зажурилась Україна»?

- А) лірика;
- Б) драма;
- В) епос;
- Г) ліро-епос.

3. До якого літературного жанру належить твір «Зажурилась Україна»?

- А) ліричний вірш;
- Б) історична пісня;
- В) сонет;
- Г) елегія.

4. В історичних піснях найчастіше порушувалися теми ... (кілька відповідей)

- А) визначних подій минулого;
- Б) національно-визвольної боротьби;
- В) підневільного кріпацького життя;
- Г) найдавніших обрядів та звичаїв українців.

Вікторина

Перевірте, чи добре ви зрозуміли
твір «Зажурилась Україна».

5. У пісні «Зажурилась Україна» відображено події ...

- А) XV-XVI ст., коли український народ зазнав тяжкого лиха від турецько-татарських нападників;
- Б) козацького повстання під проводом Богдана Хмельницького
- В) Голодомору 1932- 1933 років;
- Г) Другої світової війни.

6. У пісні «Зажурилась Україна» відображено сум наших пращурів через ...

- А) голод;
- Б) війну з ляхами;
- В) відсутність полководця;
- Г) матеріальні нестатки.

7. Укажіть рядок, у якому наявна персоніфікація.

- А) «Годі тобі, пане-брате, ґринджоли малювати...»;
- Б) «Дамо тому стиха лиха Та вражому турку!»;
- В) «Зажурилась Україна, Бо нічим прожити. Витоптала орда кіньми Маленькі діти.»;
- Г) «Оце ж тобі, вражий турчин, З душею розлука!».

8. Укажіть рядок, у якому наявні фразеологізми.

- А) ґринджоли малювати; дамо тому стиха лиха та вражому турку; з душею розлука;
- Б) маленькі діти; шабля гостра, довга; вражий турчин;
- В) ой ти станеш з шабелькою, А я з кулаками. Ой козак же до ружини, Бурлака до дрюка
- Г) вражий турчин, пане-брате, до пана, до хана.

Вікторина

Перевірте, чи добре ви зрозуміли
твір «Зажурилась Україна».

9. Що у творі символізує шабля?

- А) працю в полі;
- Б) боротьбу за свободу;
- В) мирне життя;
- Г) ковальське мистецтво.

10. Тема пісні «Зажурилась Україна»:

- А) зображення звияжної боротьби козаків із турецько-татарськими ордами;
- Б) зображення звияжної боротьби козаків із польськими загарбниками;
- В) зображення звияжної боротьби козаків із московськими загарбниками;
- Г) зображення повстання, яке в народі називають Коліївщиною.

11. У пісні «Зажурилась Україна» звучить заклик ...

- А) уславити й образ захисника;
- Б) возвеличити хоробрих та відважних воїнів;
- В) возвеличити силу, непереможність, могутність війська;
- Г) об'єднатися для того, щоб дати дружну відсіч нападникам.

12. Яким рядком закінчується пісня «Зажурилась Україна»?

- А) «Ой щоб слава не пропала Проміж козаками.»;
- Б) «Оце ж тобі, вражий турчин, З душею розлука!»;
- В) «Дамо тому стиха лиха Та вражому турку!»;
- Г) «Бери шаблю гостру, довгу Та йди воювати!».